

ὁ φιλόπατρις ἂν πέσῃ εἰς τὴν μάχην τῶν αἱμάτων,
 ὄνομα θὰ ἀποκτήσῃ φοβερὸν ὡς τ' ὄνομά των,
 αἰώνιος τῶν τυράννων τὰς ψυχὰς κατασπαράττον.
 Εἰς τὰ τέκνα του ἴ' ἀφήσῃ δόξαν καὶ ἐλπίδα τόσιν,
 ὥστε ἀντὶ τῆς δουλείας θάνατον νὰ προτιμῶσιν.
 Ἄφρου ἡ ἐλευθερία ἅπαξ πόλεμον κινήσῃ,
 μάχονται τὰ τέκνα ὅταν ὁ πατὴρ των τελευτήσῃ,
 ὥστ' ἀργὰ εἶτε ταχέως αὐτὴ πρέπει νὰ νικήσῃ.
 Σὺ, Ἑλλάς, τοῦ λόγου μάρτυς τῆς λαμπρᾶς σου ἱστορίας
 αἱ σελίδες ἀναγγέλλουν τὰς τοιαύτας ἀληθείας!
 Βασιλεῖς ἐνῶ ἀγνώστους πυραμίδας ἔχουν μόνον,
 βυθισμένοι εἰς τὸ σκότος κ' εἰς τὴν σκόνιν τῶν αἰώνων,
 οἱ μεγάλοι ἥρωές σου,—ἂν καὶ τὸ ἐκ λίθου μνήμα,
 ἡ ἀνιδρυθεῖσα στήλη, ἔγινε τοῦ χρόνου τρίμμα,—
 διαρκέστερον μνημεῖον ἔχουσιν οἱ δαφνηφόροι,
 τύμβον ἐνδοξον, μέγαν,—τῆς πατρίδος των τὰ ὄρη!
 Εἰς τὸν ξένον, λέγ' ἡ Μοῦσα, αἱ ἀκρώρειαι ἐκεῖναι
 ὅτι ἀφάρτον μνημεῖον ἀθανάτων ἀνδρῶν εἶναι!
 Μακρὸν εἶναι νὰ ἐκθέσῃ, λυπηρὸν τις νὰ δηλώσῃ,
 πῶς μετὰ τοσαύτην δόξαν ἦλθεν ἀθλιότης τόση
 ἀρκεῖ ὅτι κανεὶς ξένος δὲν σοῦ ἔκαμψε τὸ γόνυ
 εἰ μὴ ὅτε διεφθάρης. Ναί! Ἐταπεινώθης μόνη.
 Ναί! Ἄφ' οὗ ἐξηχεριώθης, ἔφερες εἰς φῶς προδότας
 κ' ἠνοιξας ὄδον καὶ πύλας εἰς τοὺς ἔξωθεν δεσπότης.

[Κατὰ τὴν μετάφρασιν Αἰκατερίνης Κ. Δοσίου].

Ἐκ τοῦ «Δὸν Ζουάν»

[Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Γ' ἔκτατος. Μετάφρασις Κωνσταντίνου Δοσίου].

Χώρα θεία, κυκλουμένη ὑπὸ νήσων μυροβύλων,
 Ὅπου ἡ Σαπφὸ ἠγάπα κ' ἐμελόιδει φλογερὰ,
 Ἄνεπήθησεν ἡ Δήλος, γεννητὴ ὁ Ἀπόλλων...
 Δοξασθεῖσα εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς μάχας φοβερά!
 Ἀκατάπαυστα τὸ ἔαρ σὲ στολίζει, σὲ θερμαίνει,
 Ναί! ἀπώλεσας τὰ πάντα, ἀλλ' ὁ ἥλιός σου μένει.

Καὶ ἡ μοῦσα ἡ τῆς Χίου καὶ ἡ μοῦσα ἡ τῆς Τέω,
 Τῶν ἡρώων ἡ κιθάρᾳ, τῶν ἐρώτων ὁ ἀλλῶς,
 Ἐφυγον εἰς ξένους τόπους κ' ἐγκατέλειπον τὴν Ἔω,
 Ἐπειδὴ δὲν τὰς ἐτίμα ὁ ἐδῶ αἰγιαλός.
 Εἰς αὐτὰς σιγοῦν τὰς νήσους, νήσους πάλαι τῶν Μακάρων
 Κ' ἐξ αὐτῶν ἤχει ἡ δύσις, χώρα τότε τῶν βερβάρων.

Τὰ βουνὰ τὴν πεδιάδα βλέπουσι τοῦ Μαραθῶνος,
 Καὶ ὁ Μαραθῶν τὸν πόντον τῆς θαλάσσης θεωρεῖ
 Ὡν ἐκεῖ μίαν ἡμίραν ἐσυλλογιζόμην μόνος
 Ὅτι ἡ Ἑλλάς νὰ γίνῃ ἐλευθερὴ ἡμπορεῖ!
 Ἐπειδὴ, ἐφρόνουν, ὅστις τῶν Περσῶν πατεῖ τοὺς τάφους,
 Δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἐπὶ δουλιῶν ἐδάφους.

Ἐπερθεὶ τῆς Σαλαμῖνος εἰς πετρηρεφεὶς βραχάδας
 Βασιλεὺς τις ἐβροντίσθη πρὸς αὐτὴν παρατηρῶν.
 Ἐβλεπε δὲ εἰς τὰ κάτω πολλὰς πλοίων μυριάδας,
 Ἄναριθμητα τὰ πλήθη τῶν στρατῶν τῶν κρατερῶν
 Τὰς δυνάμεις οὗτος εἶχεν ἀριθμηθεὶς ἀπ' ἡμέρας
 Δὲν μοὶ λέγετε ποῦ ἦσαν αὐτὰ ὅλαι τὸ ἐσπέρας;

Καὶ ποῦ εἶναι;... Καὶ ποῦ εἶσαι σὺ αὐτῆ-πατρίς γλυκειά;
 Εἰς τὴν ἔρημον ἀκτὴν σου τώρα πλέον δὲν ἤχει
 Τῶν ἡρώων σου τὸ ἔπος, ἐπειδὴ τώρα καμμία
 Τῶν ἡρώων δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ τέκνα σου ψυχὴ.
 Ἐπρεπεν αὐτὴ ἡ λύρα, ἀπ' αἰώνων θεία λύρα,
 Εἰς ἐμοῦ νὰ καταστήσῃ τοῦ βεβήλου φεῦ! τὴν χεῖρα;

Καλόν, ὅτι ἐπὶ τούτου τοῦ ἐνδοξοῦ τώρα τόπου
 Ὅπου τὸν λαὸν πείζει τῶν τυράννων ὁ ζυγός,
 Τὴν αἰδῶ τοῦ πατριώτου ὄλην ἐπὶ τοῦ προσόπου
 Κ' ἂν αἰσθάνεται ὁ φίλος τῆς πατρίδος αἰοῖδος
 Ἄν φανῇ τοιοῦτος τώρα εἰς τὴν χώραν τῶν Ἑλλήνων,
 Διὰ τούτους κοκκινίζει, δι' ἐκεῖνην χύνει θρήνον.

Ἄλλ' ἀρκεῖ νὰ κοκκινίξῃ, νὰ θρηνητὴ τὸ μεγαλεῖον,
 Ἐνῶ ἔπιπτον εἰς μάχας οἱ προπάτορες ἡμῶν;
 Ἄνοιξον, ὦ γῆ, τὰ σπλάγγνα κ' ἐκ τοῦ βάθους τῶν μνη-
 Ὀλιγίστους τῶν ἀρχαίων στεῖλ' ἐδῶ Σπαρτιατῶν [μείων
 Τρεῖς ἐκ τῶν τριακοσίων στρατιώτας μόνον στεῖλε
 Καὶ μὲ νέαν δόξαν θέλουν λαμπρυνθῆ αἱ Θερμοπόλαι.

Πῶς! ἀπόχρισις καμμία; σιγὴ ἄκρα τῶν θανόντων;
 Ὅχι, ὄχι, νὰ, ἀκούει φλόγγους κάτωθεν φωνῶν,
 Ὡς μακρὰς βροντὰς χειμάρρων ἐρχομένων καὶ βοῶντων
 —Κεφαλὴν ἄς ἀνυψώσῃ μόνον εἰς τὸν ζωντανῶν,
 Καὶ ἐρχόμεθα ὄραμοι, καὶ ἐρχόμεθ' ὀπιπόμενοι.
 Φεῦ! οἱ ζῶντες σιωπῶσιν. Αὐτοὶ εἶν' ἀποθαμμένοι.

Ὅλα μάταια! Ἄς ψάσω χορδὰς πλέον εὐφροσύνους
 Φέρετε τῆς Σάμου οἶνον, γύνετε αὐτὸν πολὺν,
 Οἱ Ἀγαρηνοὶ ἄς θέλουν τοὺς πολέμους, τοὺς κινδύνους,
 Ἡμεῖς θέλομεν τὸ αἶμα ἀπὸ Χίαν σταφυλῆν.
 Ἴδε, ἴδε, πῶς ὀρθοῦται ἡ ἀγέλη τῶν ἀχειρών,
 Καὶ πῶς τρέχει ἀπαντῶσα εἰς τὸ βαγκυκὸν σημεῖον.

Ἦμεῖς ἔχετε τοῦ Πύρρου καὶ νῦν ἔτι τὰς ὀρχήσεις
 Καὶ δὲν ἔχετε τοῦ Πύρρου φάλαγγα πολεμικὴν
 Διὰ τὴν ἀπὸ τὰς δύο ἡμεῖς ταύτας τὰς ἀσκήσεις
 Δὲν ἐσώζετε τὴν πλέον εὐγενῆ καὶ ἀνδρικήν;
 Ἐχετε τοῦ Κάδμου ἔτι τὴν γραφὴν σεις τὴν ἰδίαν,
 Σὰς τὴν ἔδωκε, φρονεῖτε, ὡς καλὴν διὰ δουλείαν;

Πλήρες θέλω οίνου Σάμου τὸ ποτήριον καὶ πάλιν
Καὶ δὲν θέλω ἀναμνήσεις, λύπην φέρουσι πολλήν·
Δι' αὐτοῦ ὁ Ἀνακρέων δόξαν ἔλαθε μεγάλην·
Ναὶ μὲν τοῦ τυράννου οὗτος θεράπευεν αὐτὴν,
'Ἄλλ' ὁ Πολυκράτης Ἕλληνας. Τότε καὶ ἡμεῖς τυράννους
Ἐγχομεν συμπατριώτας, ὄχι ξένους — Μουσουλιάνους.

Ἦτο καὶ ὁ Μιλτιάδης τυράννος τῆς Χερσονήσου,
Τῆς ἐλευθερίας ὄμως μέγας ὑπερασπιστής·
'Ἄς ἐφαίνετο τοιοῦτος ἄλλος τυράννος ἐξίσου,
'Ἦως ἤθελε τοῦ γένους γίνεαι ἐλευθερωτής.
'Ἄλυσαι ἐνὸς τοιοῦτου ἴσως ἤθελ' ἠμπορέσει
'Ὡς ἐν σῶμ' ἀδιαβρόχως ἡμᾶς ὄλους νὰ συνδέσῃ.

Πλήρες, πλήρες οίνου Σάμου τὸ ποτήριον ἐκ νέου.
Εἰς τοὺς βράχους τοῦ Σουλίου, εἰς τῆς Πάργας τὴν ἀκτὴν
Λειψανά τινα τοῦ γένους ζῶσιν ἔτι τοῦ γενναίου,
'Ὅπερ δωρικαὶ μητέρες ἔφερον εἰς τὴν ζῶην!
'Ἐξ αὐτῆς τῆς φυλῆς ἴσως τῶν Ἑρακλειδῶν ἀξίας
Θὰ φανοῦν μίαν ἡμέραν πρόμαχοι ἐλευθερίας.

Εἰς τῶν Φράγκων ὑποσχέσεις μὴ στηρίζετε ἐλπίδας·
'Ἐμπορος ὁ βασιλεὺς των ἀγοράζει καὶ πωλεῖ·
Εἰς τῶν τέκνων σας τὰς λόγγας καὶ ἀσπίδας καὶ κοπίδας,
Εἰς αὐτὰ αὐτὰ καὶ μόνον ἢ ἐλπίς ἄς στηριχθῇ.
'Ἀπὸ τοὺς ἀγρίους Τούρκους καὶ τοὺς πονηροὺς Λατίνους
'Ὅσον δυνατοὶ κι' ἂν ἦσθε δεινοὺς τρέχετε κινδύνους.

Πλήρη πάλιν οίνου Σάμου, πλήρη θέλω τὴν φιάλην.
Βλέπω νέας εἰς τὰ δένδρα χορευούσας ἐν σκιᾷ,
Καὶ τοὺς μαύρους ὀφθαλμοὺς των λάμπουν χύνοντας μεγά-
'Ἄλλ' οἱ ἰδιόκοι μου κλαίουσιν, χύνουν δάκρυα πικρά, [λην·
'Ἐπειδὴ, ἐνῶ τὰς βλέπω, συλλογιζομαι φρυάττων,
'Ὅτι δούλους θὰ θηλάσουν μὲ τὰ στήθη τὰ λευκὰ των.

Φέρετέ με εἰς τοὺς στύλους τοῦ Σουνίου τοὺς λυγίονους,
'Ὅπου ἔρρημον τὸ κύμα εἰς τὴν ὄχθην ὀρηνοδεῖ.
'Ἐκεῖ θέλω νὰ ὑψώσω μετ' αὐτοῦ κι' ἐγὼ τοὺς θρήνους
Καὶ ὡς κύκνος ν' ἀποθάνω, ὅστις θνήσκων κελᾶδεῖ.
'Ὡς πατρίδα μου δὲν θέλω δούλην γῆν, μὴ ἐλευθέραν.
Χύσε εἰς τὴν γῆν τὸν οἶνον, τὴν φιάλην βίψε πέραν.

Ἀπόφασις τοῦ Βύρωνος νὰ μεταβῇ εἰς Ἑλλάδα.

Ὅτω ὀλιθερῶς ἐθρήνει τὴν δουλείαν τῆς Ἑλ-
λάδος ὁ βάρδος Βρετανὸς ὀλίγα πρὸ τῆς ἐπανα-
στάσεως ἔτη. Ἐν τούτοις ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ, ἥς ἡ
φαινομένη νέκρωσις τοσοῦτον μυχίως συνειννεῖ
τὴν μεγάλην καρδίαν του, ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρό-
νου ὑπέβησκον γενναῖα ζώπυρα ἐλευθερίας, ἔμελλε
δὲ μετ' οὐ πολλὸν ὁ μὲν κόσμος δλόκληρος νὰ χαι-
ρετῆσθαι ἔκθαμβος τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν της,
ὁ δὲ μεγάλωφρον Βρετανὸς νὰ προσδράμῃ ἐνθους
ἵνα καταθέσθαι εἰς τὸν βωμὸν αὐτῆς θυσίαν τὴν
τε περιουσίαν καὶ τὴν ζῶην.

«Τὴν ἰδέαν τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταβάσεως,
γράφει ὁ Γερμανὸς ἱστοριογράφος Γερβίνος, συνέ-
λαβεν ὁ Βύρων, ἔτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἐ-
παναστάσεως, διατρίβων ἐν Γενούῃ. Ἐν ὄλκις αὐ-
τοῦ ταῖς πράξεις καὶ τοῖς διαθήμασιν ὁ ἀνὴρ
οὗτος ὠθούμενος ὑπὸ πνεύματος ἐναντιότητος
πρὸς τὴν πατρίδα του, ἐξέβηθη καὶ ὡς πρὸς τὸ
ἑλληνικὸν ζήτημα εἰς ἀποτομωτάτην ἀντίθεσιν

πρὸς τὸν μικροπρεπῆ ἐγωϊσμόν τῶν συμπολιτῶν
του, ὡς νὰ ἤθελε πρὸς κατασχύννην αὐτῶν νὰ ἐπα-
νορθώσῃ τὴν ἀσπλαγγχον διαγωγὴν των δι' ἀφι-
λοκερδοῦς πράξεως ἀκριφνεστάτης αὐταπαρησέ-
ως. Ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἤδη νεότητι ἡ ποίησις,
ἡ ἱστορία, καὶ τὰ ὀδοιπορικὰ διήγειρον ἐν αὐτῷ
σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ περιηγηθῇ τὴν Ἀνατολήν.
'Ἠρξάτο λοιπὸν τῆς Ἀρολδίου ταύτης περιηγή-
σεώς του κατὰ τὸ 1809 μετὰ τοῦ Hobhouse,
μετέβη διὰ τῆς Πορτογαλλίας, τῆς Ἰσπανίας καὶ
τῆς Μελίτης εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ πρῶτον εἰς
τὴν Ἀλβανίαν, ἔθνα ἔμαθε τοὺς μὲν Σουλιώτας
νὰ θαυμάζῃ, τοῦ δὲ ἐχθροῦ αὐτῶν Ἀλῆ πασᾶ τὴν
μοχθηρὰν καὶ θηριώδη φύσιν νὰ διαβλέπῃ. Ἐν-
τεῦθεν ἐπεστρέφθη τὰς Ἀθήνας, τὴν μικρὰν Ἀσίαν
καὶ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, καὶ κατὰ τὴν ἐν Κων-
σταντινουπόλει διαμονὴν του ἠθέλησε νὰ μιμηθῇ
τὸν Λέανδρον, κολυμβῶν μεταξὺ Σηστοῦ καὶ Ἀ-
βύδου. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐβλεπεν ἔτι μετὰ
περιφρονήσεως πρὸς τοὺς νέους Ἑλληνας, «οἵτι-
νες, ὡς ἔλεγεν, οὐδαμῶς ἀγαπῶσι τὴν χῶραν, εἰς
ἣν τὰ πάντα ὀφείλουσι», καὶ οὐδεμίαν εἶχε πε-
ποιθήσιν περὶ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῶν οὔτε δι'
ἰδίων δυνάμεων οὔτε διὰ ξένης συνδρομῆς. Καὶ
ὅμως ἡ καρδία του ἦτο διὰ φυσικωτάτων δεσμῶν
προσκεκολλημένη εἰς τὴν γῆν ταύτην, ἐφ' ἧς ἐ-
ποίησε τὰ πρῶτα ἄσματα τοῦ Ἀρόλδου, ἐφ' ἧς
ἔλαβε τὴν ἔμπνευσιν τῶν θαυμασιῶν αὐτοῦ ποι-
ητικῶν διηγημάτων, τοῦ Γκισαὸρ, τῆς Νύμφης
τῆς Ἀβύδου, τοῦ Πειρατοῦ καὶ τοῦ Λάρα, ἐν
οἷς μετέφερε τρόπον τινὰ εἰς ὑψηλοτέρην ποιητι-
κὴν περιωπὴν τὰ κλέφτικα τραγοῦδια. Καὶ ὅτε
ἐτύπωσε τὰ ποιήματά του ταῦτα (1813), καὶ
ὅτε ἐν τῷ Γκισαὸρ συνέκρινεν ἐν βαθείᾳ ἀθυμίᾳ
τὴν ταλαίπωρον τῶν Ἑλλήνων χῶραν πρὸς τὸ ὠ-
ραῖον πρόσωπον τοῦ νεκροῦ ἀμείστως μετὰ τὴν ἀ-
γωνίαν τοῦ θανάτου¹, καὶ τότε ἀκόμη δὲν ἐσκέ-
πτετο εὐνοϊκώτερον περὶ τῶν δούλων, οἵτινες εἰ-
σὶν ἀνάξιοι πλέον τῆς θαυμασίας αὐτῶν πατρί-
δος. «Ὅτι ὅμως μὲ ὄλα ταῦτα ὁ νοῦς του ἀείποτε
ἦτο ἐνησχολημένος περὶ τὸν λαὸν τοῦτον, κατε-
φάνη κατόπιν διὰ τοῦ περιφήμου ὕμνου εἰς τὴν
ἐπανάστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἐγράφη ἐν ἐ-
ποχῇ (1819), καθ' ἣν ὁ κόσμος οὔτε ἰδέαν εἶχε
περὶ τῆς ἐπικειμένης ἐπαναστάσεως. Κατ' ἐκείνην
ἤδη τὴν ἐποχὴν διέτριβεν ὁ Βύρων ἐν Ἰταλίᾳ.
Τῷ 1816 μετὰ τὸ διαζυγίον του ἤρρισε τὰς πε-
ριηγήσεις του, μὴ δυνάμενος νὰ συμμορφωθῇ πρὸς
τοὺς συμπολίτας του, καὶ ἔχων στερεὰν ἀπόφα-
σιν νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς τὴν πατρίδα. Διὰ
τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἑλβετίας διέβη τὰς Ἀλ-
πεῖς, διέμεινεν ἐπὶ δύο ἔτη ἐν Ραβέννη, εἶτα δὲ
ἐν Πίζῃ, ἐξορισθεὶς δὲ ἐκείθεν μετέβη εἰς Γενούην,
καὶ παραιτηθεὶς τοῦ σκοποῦ νὰ μεταβῇ εἰς Ἀμε-
ρικὴν, ἀπεράσισε προτροπῇ τοῦ φιλέλληνος Βλα-

1. Τὸ ποίημα τοῦτο εἶνε τὸ ὀλίγον ἐμπροσθεν δημοσι-
εῦόμενον.